

UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ „TRAKŲ VANDENYS“

Registravimo vieta: Birutės g. 27, LT-21114 Trakai
Buveinės adresas: Žemaitės g. 17, LT-21142 Varnikų k., Trakų r. sav.
tel. 8-528 55560, faksas 8-528 55581; el. p. kanceliarija@trakuvandenys.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 281523640

TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUI A. ŠATEVIČIUI

2021-10-01 Nr. SR-188

PRANEŠIMAS

Trakų rajono savivaldybės administracija
GAUTA

2021 m. 10 mėn. 01 d.
Nr. 1494

Vadovaujantis korupcijos prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais, teikiame Jums išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės.

PRIDEDAMA: Išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės.

Korupcijos prevencijos komisijos narys
pavaduojantis komisijos pirmininką

Artūras Koroliovas

UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ „TRAKŲ VANDENYS“

Registravimo vieta: Birutės g. 27, LT-21114 Trakai
Buveinės adresas: Žemaitės g. 17, LT-21142 Varnikų k., Trakų r. sav.
tel. 8-528 55560, faksas 8-528 55581; el. p. kanceliarija@trakuvandenys.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 281523640

TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUI A. ŠATEVIČIUI

2021-10-01 Nr. SR-188

PRANEŠIMAS

Vadovaujantis korupcijos prevenciją reglamentuojančiais teisės aktais, teikiame Jums išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės.

PRIDEDAMA: Išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės.

Korupcijos prevencijos komisijos narys
pavaduojantis komisijos pirmininką

Artūras Koroliovas

UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ „TRAKŲ VANDENYS“

Registravimo vieta: Birutės g. 27, LT-21114 Trakai
Buveinės adresas: Žemaitės g. 17, LT-21142 Varnikų k., Trakų r. sav.
tel. 8-528 55560, faksas 8-528 55581; el. p. kanceliarija@trakuvandenys.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 281523640

I Š V A D A

DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

I. BENDROJI DALIS

UAB „Trakų vandenys“ vadovaudamasi Korupcijos ir prevencijos įstatymu¹, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka², Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis³ atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę įmonės veiklos srityse. Atliekant tyrimą taip buvo atsižvelgta į nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 metų programą⁴, taip pat į UAB „Trakų vandenys“ 2021-2023 metų Korupcijos prevencijos programą ir jos įgyvendinimo planą, korupcijos prevencijos tvarkos taisyklės⁵, Bendrovės strateginį veiklos planą 2021-2024 m.⁶ atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą įmonės vidinės organizacinės struktūros pertvarkymo srityje.

Korupcijos pasireiškimo galimumui nustatyti ir vertinti buvo sudaryta darbo grupė, kuri vadovaudamasi Korupcijos ir prevencijos įstatymu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę įmonės veiklos srityje, susijusioje su vidinės organizacinės struktūros pertvarkymo įgyvendinimu. Atliekant tyrimą buvo atsižvelgta į nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 metų programą.

Analizė atlikta Korupcijos ir prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje įtvirtintiems kriterijų kontekste, tai yra:

- ar padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika (6 str. 4 d. 1 punktas);
- ar pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas (6 str. 4 d. 2 punktas);
- ar veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ar kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu (6 str. 4 d. 4 punktas);

¹ 2002 m. gegužės 28 d. Korupcijos prevencijos įstatymas Nr. IX-904, skelbta 2002-06-12, Valstybės žinios Nr. 57-2297 (su pakeitimais 2016-11-03 įstatymu Nr. XII-2711; 2016-11-08 įstatymu Nr. XII-2742; suvestinė redakcija nuo 2018-03-01 iki 2018-12-31),

² 2002 m. spalio 8 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, Žin. 2002, Nr. 98-4339, Nauja redakcija nuo 2017-03-18: Nr. 184, 2017-03-15, paskelbta TAR 2017-03-17

³ 2011 m. gegužės 13 d. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus įsakymas Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“

⁴ 2015 m. kovo 10 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. XII-1537 „Dėl Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 programos patvirtinimo“, TAR 2015, Nr. 3856

⁵ 2020 m. gruodžio 31 d. UAB „Trakų vandenys“ direktoriaus įsakymas Nr. 23-G/1 „Dėl „UAB „Trakų vandenys“ 2021-2023 metų korupcijos prevencijos programos ir jos įgyvendinimo priemonių plano bei korupcijos prevencijos tvarkos taisyklių patvirtinimo“

⁶ 2021 m. UAB „Trakų vandenys“ valdybos sprendimas, protokolo Nr. 5-VP „Dėl UAB „Trakų vandenys“ strateginio veiklos plano patvirtinimo“ (Plano 4.3 punktas)

- ar daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės, savivaldybės, savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo (6 str. 4 dalies 5 punktas).

Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 6 punkto kriterijai nebuvo vertinami, kadangi UAB „Trakų vandenys“ veikla nėra susijusi su valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančia informacija.

Tikslas - identifikuoti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų korupcijai pasireikšti įmonės vidinės organizacinės struktūros pertvarkymo procese, pateikti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos strategijos kryptį, įgyvendinant korupcijos prevenciją ir kontrolę.

Uždaviniai:

1. Nustatyti, ar įmonės direktoriaus įsakymų projektai ir priimti įsakymai, susiję su darbuotojų atleidimu ir atsiskaitymu su atleidžiamais darbuotojais, atitinka aktualų teisinį reglamentavimą, ar neprieštarauja kitiems įmonės lokaliniais aktais.
2. Išanalizuoti atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijų projektą ir patvirtintus atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijus korupcijos pasireiškimo tikimybės kontekste.
3. Įvertinti pasiūlymų ir įsakymų projektų ir priimtų įsakymų darbuotojams dirbti pakeistomis būtinosiomis darbo sąlygomis turinį, skaidrumą, korupcijos pasireiškimo riziką.
4. Išnagrinėti darbuotojų pareiginių nuostatų projektus ir patvirtintus pareiginius nuostatus, atkreipiant dėmesį į darbuotojų kompetencijos ribas, nustatant ar jiems priskirtos funkcijos atitinka suteiktus įgaliojimus ar yra galima rizika korupcijos pasireiškimo tikimybei.
5. Pasiūlyti korupcijos riziką mažinančių priemonių.

Objektas: Įmonės vidinės organizacinės struktūros pertvarkymo sritis.

Subjektas: UAB „Trakų vandenys“.

Tiriant korupcijos pasireiškimo riziką, ypatingas dėmesys buvo skirtas įmonės vidinės organizacinės struktūros pertvarkymo paruošiamiesiems darbams, įgyvendinimo eigai, darbuotojų atleidimo iš darbo, atsiskaitymo su atleidžiamais darbuotojais tvarkai, darbuotojų atrankos kriterijams, analizuota visa pertvarkymo proceso tiek teisinė, tiek faktinė eiga korupcijos pasireiškimo tikimybės kontekste.

Korupcijos apraiškų tikimybė buvo vertinama siekiant išsiaiškinti galimus korupcijos pasireiškimo veiksnius, priežastis ir aplinkybes, kurioms susiklosčius atsiranda korupcijos pasireiškimo rizika.

Korupcijos pasireiškimo tyrimo uždaviniams įgyvendinti buvo naudojami šie **metodai**:

1. Dokumentų analizė. Šis metodas buvo pasitelktas įmonės direktoriaus įsakymų projektų ir įsakymų bei kitų dokumentų, susijusių su įmonės vidinės organizacinės struktūros pertvarkymu, ištyrimui, organizacinės valdymo struktūros, pareiginių nuostatų, kitų lokalių įmonės aktų analizei, susijusių su atleidžiamų/perkeliamų dirbti pakeistomis būtinosiomis darbo sąlygomis darbuotojų teisėmis bei jų realizavimu. Visi šie dokumentai buvo tiriami ir vertinami korupcijos pasireiškimo rizikos aspektu (prognostavimu, analize, nustatymu).

Panaudojant šį metodą taip pat buvo tiriami LR įstatymai ir poįstatyminiai teisės aktai, rekomendacijos ir visi bendrovės vidaus dokumentai susiję su įmonės pertvarkymo procesu. Papildomai buvo nagrinėjama naujausia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika bei mokslo darbai.

2. Loginis metodas. Pasitelkus šį metodą, buvo nagrinėjami įmonės vidinių organizacinės struktūros pertvarkymo sritį reglamentuojantys dokumentai, kurie buvo vertinami ne tik dokumentų turinio, bet ir jų formos aspektais, išskiriant tikslų teisės taisyklių ir normų taikymą.

3. Lyginamosios analizės metodas. Šis metodas tiriamoje srityse buvo taikomas išsikeliant hipotezes ir nustatant būtinas ir pakankamas sąlygas korupcijos pasireiškimo tikimybei kilti.

Tuo tikslu, korupcijos pasireiškimo tikimybę buvo siekiama paaiškinti modeliavimu, daugiopomis sąlygų kombinacijomis, jas susiejant su reiškinių priežastingumu ir dėsningumu.

Nurodytu metodu buvo siekiama ir analitinio tikslo, tai yra:

- a) korupcijos pasireiškimo tikimybės prognozavimo;
- b) išaiškinimo;
- c) teisinių rekomendacijų;
- d) praktinio rekomendacijų pritaikymo ir jų realizavimo.

II. KORUPCIJOS RIZIKA ĮMONĖS VIDINĖS ORGANIZACINĖS STRUKTŪROS (VOS) PERTVARKYMO PROCESU

Analizuojamas laikotarpis - nuo 2020-04-15 iki 2021-09-15 kuris apima:

- pasiruošimo įmonės (VOS) pertvarkymo projektui etapą;
- įmonės (VOS) pertvarkymo *pradžią de jure*, kuomet 2020-05-21 Valdybos posėdžio sprendimu (protokolo Nr. 5-VP) kolegialus UAB „Trakų vandenys“ valdymo organas patvirtino naują įmonės (VOS) struktūros projektą;
- įmonės lokalinių aktų projektų ir priimtų aktų tyrimą bei vertinimą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės tiek *ex ante*, tiek *ex post* etapuose.
- Įmonės (VOS) pertvarkymo apibendrintą proceso analizę, nustatant korupcijos rizikos veiksnius KPI 6 str. 4 dalies kontekste, pagal 2014-2020 Europos Sąjungos fondų investicijų programos mokomąją medžiagą „Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas“, STT, 2017 m.

Siekiant įgyvendinti išsikeltus uždavinius, abiejuose lygmenyse buvo analizuojami ir vertinami įmonės direktoriaus:

- įsakymai susiję su darbo sutarčių nutraukimu, darbuotojų atleidimu iš darbo ir atsiskaitymo su atleidžiamais darbuotojais tvarka
- pasiūlymai ir įsakymai darbuotojams dirbti pakeistomis būtinosiomis darbo sąlygomis
- darbdavio teikimas Darbo tarybai dėl atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijų
- atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijai
- darbuotojų pareiginiai nuostatai
- kiti lokaliniai aktai, susiję su įmonės (VOS) pertvarkymu

2.1 DIREKTORIAUS PRIIMTŲ ĮSAKYMŲ IR KITŲ, SUSIJUSIŲ SU ĮMONĖS (VOS) PERTVARKYMU, LOKALINIŲ DOKUMENTŲ ANALIZĖ IR VERTINIMAS *ex ante* KONTEKSTE

Išankstinis - *ex ante* - numatomų priimti įmonės direktoriaus vidaus dokumentų projektų antikorpacinis vertinimas buvo atliekamas iki jų priėmimo ir pasirašymo. Šio vertinimo metu ypatingas dėmesys buvo skiriamas:

- dokumentų teisėtumui
- turinio aiškumui
- nuoseklumui
- skaidrumui

Analizuojant įmonės (VOS) pertvarkymo lokalinių dokumentų projektus *ex ante* stadijoje, buvo vertinami galimi potencialūs korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniai, tokie kaip:

- neatitikimas aktualiam teisiniam reglamentavimui
- dokumentų projektų turinio dviprasmiškumas ir neaiškumas susijęs su darbuotojų funkcijų apimtimi ir jų įgyvendinimu

➤ atliekamo konkrečiau darbo specifiaka, galinti sąlygoti korupcijos riziką, siekiant naudoti sau ir/ar kitiems, pakenkiant vartotojų/trečiųjų asmenų, įmonės ir viešajam interesui, veikos (neveikimo) neatitikimo įtvirtintiems elgesio standartams, bei suteiktų įgaliojimų viršijimas darbo funkcijoms atlikti

➤ skaidrumo stoka

Analizės ir tyrimo rezultatai

Ištirti šie lokalinių aktų projektai, susiję su įmonės (VOS) pertvarkymu:

➤ 13 įsakymų dėl darbuotojų atleidimo ir atsiskaitymo su atleidžiamais darbuotojais tvarkos

➤ 43 pasiūlymų ir įsakymų projektai dirbti pakeistomis būtinosiomis darbo sąlygomis

➤ 1 direktoriaus teikimo Darbo tarybai projektas dėl atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijų derinimo

➤ 1 įsakymo projektas dėl atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijų

➤ 31 pareiginių nuostatų projektas

Turinio vertinimo metodo pagalba buvo išalizuoti nurodytų įmonės vidaus dokumentų projektų tekstinę formą turintys duomenys, teksto turinio atitikimas teisės aktų reikalavimams.

Nustatyta, kad visi įmonės vadovo vidaus dokumentų projektai, susiję su įmonės (VOS) pertvarkymu *de jure* atitinka aktualų teisinį reglamentavimą, yra nuoseklūs ir aiškūs.

Įsakymų projektuose nurodyti konkretūs LR darbo kodekso straipsniai ir straipsnių punktai, įtvirtinti terminai per kuriuos darbuotojai turi pareiškti savo poziciją (sutikimą/nesutikimą).

Rizikos veiksniai.

Įvertinus įsakymų projektus buvo išskirtas vienas dokumentas, turintis didžiausią riziką korupcijos pasireiškimui tikimybei, o būtent - atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijų nustatymas. Priimant šį vidaus dokumentą, darytina prielaida, kad gali atsirasti mėginimų iš darbuotojų pusės paveikti įmonės vadovą, siūlant jam tam tikrą pinigų sumą ar paslaugas už tai, kad kriterijai būtų pritaikyti išimtinai darbuotojo (-ų) dalyvaujančio atrankoje interesais, o iš darbdavio pusės - neskaidriai ir nesąžiningai suformuluoti atrankos kriterijai, ketinant atleisti iš darbo konkretų darbuotoją (-us).

Siekiant nuosekliai ir skaidriai vykdyti įmonės (VOS) pertvarkymą, direktoriaus suformuluoti atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijai, buvo pateikti įmonės Darbo tarybai su prašymu apsvastyti/papildyti/pateikti pastabas/išreikti sutikimą/nesutikimą su darbdavio siūlomais papildomais kriterijais, kuriais remiantis darbuotojui būtų suteikiama pirmenybės teisė būti paliktam dirbti.

Išvada: atlikus UAB „Trakų vandenys“ direktoriaus įsakymų ir kitų lokalinių aktų projektų, susijusių su įmonės (VOS) pertvarkymu *ex ante* analizę, ir vertinimą, šioje stadijoje korupcijos apraiškų nenustatyta, įsakymų projektų turinys ir forma visiškai atitinka jiems keliamų teisės aktų reikalavimus, dokumentų projektai išsamūs ir nuoseklūs, įmonės vadovas laikosi įstatymų, poįstatyminių teisės aktų, kitų bendrovės lokalinių aktų reikalavimų, atsižvelgia į Darbo tarybos, darbuotojų interesus, įgyvendinant įmonės (VOS) pertvarkymą, organizuoja darbuotojų susirinkimus, susijusius su įmonės (VOS) pertvarkymu, kuriuose aptariami korupcijos rizikos veiksniai, sritys bei priemonės, skirtos šalinti korupcijos pasireiškimui riziką šiame procese.

Prevencijos priemonės: vykdyti įmonės vadovo ketinamų priimamų įsakymų/sprendimų, lokalinių bendrovės lokalinių dokumentų projektų teisėtumo kontrolę.

Pastaba: Įvertinus dokumentų projektus šiame etape, atkreiptinas dėmesys į tai, kad toks išankstinis ketinamų priimti vidaus dokumentų tiek teisinis, tiek faktinis, tiek antikorporcinis vertinimas tik išimtiniais atvejais gali būti pakankamas, kadangi įsigaliojus dokumentui neretai

atsiskleidžia jo nenumatytas poveikis ir atsiranda rizika dėl korupcijos pasireiškimo, tuo tikslu yra būtina dokumentų analizė kitame – *ex post* etape.

2.2 DIREKTORIAUS PRIIMTŲ ĮSAKYMŲ IR KITŲ, SUSIJUSIŲ SU ĮMONĖS (VOS) PERTVARKYMU, LOKALINIŲ DOKUMENTŲ ANALIZĖ IR VERTINIMAS *ex post* KONTEKSTE

Atsižvelgiant į 2.1 poskyrio pabaigoje pateiktą pastabą, logiška, kad vien *ex ante* dokumentų projektų vertinimo korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti neužtenka, todėl buvo atliekamas priimtų ir įsigaliojusių įmonės direktoriaus įsakymų ir kitų dokumentų *ex post* antikorupcinis vertinimas analizuojamas šių aktų įgyvendinimo ir veikimo procesas, tiriama galima korupcijos pasireiškimo rizika.

Analizės ir tyrimo rezultatai

Visapusiškai išnagrinėjus 2.1 aptartus įmonės direktoriaus įsakymų ir kitų lokalinių dokumentų projektus, kurių pagrindu buvo priimti ir pasirašyti nurodyti įmonės vidiniai dokumentai, susiję su (VOS) pertvarkymu nustatyta:

Visi direktoriaus pasirašyti įsakymai ir kiti dokumentai, atitinka anksčiau ištirtų dokumentų projektus, yra teisėti, pagrįsti įstatymų ir poįstatyminių teisės aktų normomis, pagal poreikį yra suderinti su darbuotojus atstovaujanciu organu – Darbo taryba.

Tiriant darbuotojų pareiginius nuostatus pastebėta, kad visų įmonės administracijos darbuotojų, tarnybų viršininkų, kitų darbuotojų darbo pareigų ir funkcijų paskirstymas yra išsamus, pakankamai smulkiai detalizuotas, teisių ir pareigų paskirstymas racionalus ir nedviprasmiškas, atsakomybės ribos aiškiai apibrėžtos, pagrįstos įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais.

Rizikos veiksniai ir mechanizmai

Direktoriaus įsakymų ir kitų analizuojamų dokumentų apimtyje, tiriant korupcijos pasireiškimo tikimybę, ši tikimybė teoriškai buvo suskirstyta į 4 pagrindines subjektų grupes, galinčias daryti lemiamą įtaką/poveikį įmonės (VOS) pertvarkymo procese.

Teoriškai buvo sumodeliuotos situacijos, susijusios su žemiau nurodytomis subjektų grupėmis, galinčios įtakoti korupcijos apraiškas

➤ atleidžiami įmonės darbuotojai → **finansinis/nefinansinis poveikis** → įmonės direktoriui (tiesioginė įtaka - siekimas paveikti įmonės vadovą siūlant jam piniginį atlygį ar neatlygintinas paslaugas, tikslu išsaugoti darbo vietą, pvz.: nedalyvaujant kartu su kitais atleidžiamais darbuotojais atleidžiamų darbuotojų atrankoje);

➤ įmonės direktorius → **finansinis/nefinansinis poveikis** → atleidžiamam įmonės darbuotojui (siūlymas savo nutraukti darbo sutartį už tam tikrą atlygį/paslaugą);

➤ tretieji įtakingi asmenys → **finansinis/nefinansinis poveikis** → įmonės direktoriui (siūlymas už atlygį ar kitokio pobūdžio paslaugas priimti/nepriimti įsakymo ar kito dokumento susijusio su darbuotojo atleidimu ar jo palikimu darbo vietoje);

➤ įmonės direktorius → **finansinis/nefinansinis poveikis** → tretiesiems įtakingiems asmenims (siūlyti už atlygį ar kitokio pobūdžio paslaugas tretiesiems asmenims padaryti poveikį įmonės darbuotojui, kuris motyvuotas dirbti ir kurį įmonės vadovas nori atleisti iš užimamų pareigų).

Aptarus teorinius korupcijos pasireiškimo tikimybių subjektus, korupcijos pasireiškimo modelius ir galimus korupcijos pasireiškimo tikimybės variantus pagal šiuos modelius, tarp nurodytų subjektų korupcijos apraiškų nustatyta nebuvo.

Išvada: *ex post* tyrimo ir vertinimo stadijoje nustatyta, kad visi įmonės direktoriaus, priimti įsakymai, darbuotojų pareiginiai nuostatai, kiti lokaliniai dokumentai, susiję su įmonės (VOS) pertvarkymu yra priimti šios Išvados 2.1 punkte aptartų ir išanalizuotų dokumentų projektų pagrindu.

Konstatuotina, kad ištirti įmonės vidaus dokumentai yra parengti griežtai laikantis įstatymų ir poįstatyminių teisės aktų reikalavimų, yra nuoseklūs ir skaidrūs. Korupcijos apraiškų išanalizuotuose dokumentuose, nei jų turinyje nei formoje nebuvo nustatyta.

Prevencijos priemonės: vykdyti įmonės vadovo priimtų sprendimų, lokalinių bendrovės lokalinių dokumentų teisėtumo kontrolę.

2.3 ĮMONĖS (VOS) PERTVARKYMO APIBENDRINTA PROCESO ANALIZĖ, NUSTATANT KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIUS 6 STRAIPSNIO 4 DALIES KONTEKSTE, PAGAL 2014-2020 EUROPOS SĄJUNGOS FORNDŲ INVESTICIJŲ PROGRAMOS MOKOMĄJĄ MEDŽIAGĄ „KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMAS“, STT, 2017 m.

KPĮ 6 str. 4 dalis: „*Valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų:*

1 punktas - „padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika“:

Per išvadoje aptariamą laikotarpį UAB „Trakų vandenys“ veikloje neužfiksuota korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos;

Bendrovėje nebuvo užfiksuota jokių kitų tapataus pobūdžio, nors ir mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejų;

2 punktas - „pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“:

Bendrovė nevykdo tokios priežiūros veiklos ir jai nėra suteikti įgaliojimai vykdyti veiklą, skirtą priežiūrei, kaip jai nepavaldūs fiziniai ir (ar)juridiniai asmenys laikosi įstatymų, kitų teisės aktų reikalavimų atitinkamoje valdymo srityje, ar vykdyti kontrolės funkcijas, nesusijusias su įstaigos vidaus administravimu;

Kontrolė įmonės (VOS) pertvarkymo procece buvo užtikrinama tiek *ex ante* – išankstine įmonės direktoriaus įsakymų ir kitų susijusių dokumentų projektų kontrole, tiek *ex post* stadijoje, pasitelkiant teises ir organizacines priemones.

3 punktas - „atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“:

Analizuojant bendrovėje vykdytą viešųjų pirkimų veiklą pagal šį kriterijų buvo pasitelktas lyginamasis, sisteminis, loginis metodai, kuriais remiantis buvo gilinamasi į aktualų viešųjų pirkimų teisinį reglamentavimą, buvo nagrinėjami bendrovės lokaliniai teisės aktai, nagrinėjami moksliniai darbai, Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktika bei Europos Sąjungos teisės aktai, reguliuojantys viešųjų pirkimų veiklos vykdymą, pirkimų organizavimą ir kontrolę.

Ypatingas dėmesys buvo skirtas darbuotojų įgaliojimams, funkcijoms ir atsakomybės analizei.

Nustatyta, kad darbuotojų vykdančių viešuosius pirkimus įgaliojimai, funkcijos ir atsakomybės ribos yra apibrėžtos aiškiai ir išsamiai.

Nenustatyta jokių prieštaravimų tarp aktualaus teisinio reglamentavimo nuostatų ir įmonės direktoriaus įsakymų ir kitų lokalinių aktų, susijusių su įmonės (VOS) pertvarkymo įgyvendinimo procesu.

4 punktas - „veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“:

UAB „Trakų vandenys“ veikla susijusi su leidimų (pvz. Techninių sąlygų) išdavimu, tačiau ji nepatenka į išanalizuotą (VOS) pertvarkymo procesą. Tam, kad tinkamai ir išsamiai būtų išnagrinėta leidimų išdavimo sritis, ji turėtų būti pasirinkta kaip atskiras tyrimo objektas. Įmonės (VOS) pertvarkymo procesas ir reglamentuojantys teisės aktai, tiesiogiai niekaip nėra susiję su

leidimų išdavimu.

5 punktas - „daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“:

Vykdamas įmonės (VOS) pertvarkymą, įmonės valdymo struktūra buvo patvirtinta kolegealaus valdymo organo valdybos. Visi kiti įmonės vidaus dokumentai, tiesiogiai susiję su darbuotojų atleidimu iš darbo, darbuotojų atranka, atsiskaitymu su atleidžiamais darbuotojais, darbuotojų pareigūnių nuostatų tvirtinimas priklauso vienasmenio įmonės vadovo – direktoriaus kompetencijai, kuriuos jis priima savarankiškai. Išvados 2.1 ir 2.2 poskyriuose pateikta išsami įmonės direktoriaus priimtų lokalinių dokumentų *ex ante* ir *ex post* analizė bei pateiktos išvados.

6 punktas - „naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“:

Analizuojamu laikotarpiu bendrovė savo veikloje neturėjo sričių, susijusių su įslaptintos informacijos gavimu, naudojimu ir apsauga.

Bendrovės/bendrovės darbuotojų veikla nebuvo susijusi su informacijos įslaptinimu ar išslaptinimu, įslaptintos informacijos naudojimu ar jos apsauga, o atskiri darbuotojai nebuvo įslaptintos informacijos rengėjai arba gavėjai.

Bendrovės turima ir valdoma informacija pagal teisinį reglamentavimą nepriskiriama valstybės ar tarnybos paslaptims.

7 punktas - „anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“:

Pastebėtina, kad vadovaujantis 2017 m. STT parengta „Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas“ mokomąja medžiaga, veiklos atitiktis šiam kriterijui vertinama tik tuo atveju, jei STT teisės aktų nustatyta tvarka atliko korupcijos rizikos analizę įstaigoje ir jos vadovui pateikė išvadą dėl korupcijos rizikos analizės.

Laikytina, kad valstybės ar savivaldybės įstaigos (ar kontroliuojamos įmonės) veikla atitinka šį kriterijų, jei STT pateiktoje išvadoje buvo nurodyti konkretūs įstaigos (įstaigos padalinio, valdymo sričiai priklausančios įstaigos) veiklos trūkumai ir teiktos rekomendacijos jiems šalinti.

UAB „Trakų vandenys“ pažymi, kad pagal šį vertinamąjį kriterijų STT teisės aktų nustatyta tvarka neatliko korupcijos rizikos analizės įstaigoje ir jos vadovui nepateikė išvados dėl korupcijos rizikos analizės.

Išvada: įvertinus įmonės (VOS) pertvarkymo proceso analizę, nustatant korupcijos rizikos veiksnius pagal KPI 6 str. 4 dalyje įtvirtintas teisės normas konstatuotina, kad korupcijos apraiškų nenustatyta.

III. APIBENDRINIMAS

Atlikus bendrovėje korupcijos pasireiškimo tikimybę ir ištyrus pasirengimą įmonės (VOS) pertvarkymui ir įmonės (VOS) įgyvendinimo proceso eigą konstatuotina, kad:

1. Išanalizuota įmonės veiklos sritis, susijusi su (VOS) pertvarkymu patenka į Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies tam tikrus punktus, todėl vertinant plačiąja prasme, šiose srityse neatmetama korupcijos pasireiškimo rizika.

2. Tiriamuoju laikotarpiu antikorupcinė veikla įmonėje buvo vykdoma nuosekliai, efektyviai ir tinkamai, veiklos trūkumų nebuvo nustatyta.

3. Nors įmonės (VOS) pertvarkymą iš tiesų galima priskirti prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, tačiau tai nereiškia, kad tokia rizika negali būti efektyviai valdoma ir kontroliuojama ar, kad jos negalima prognozuoti ir užkirsti kelią jos apraiškoms įmonėje tiek teisinėmis, tiek organizacinėmis priemonėmis.

4. *Ex post* įmonės direktoriaus įsakymų ir kitų susijusių dokumentų vertinimo metu buvo taikomi du aspektai: pirmuoju - teisiniu aspektu – lokaliųjų aktų, susijusių su įmonės (VOS) pertvarkymu, reguliavimas buvo vertinamas kaip normų visuma – teisės, pareigos, procedūros, kompetencijos. Nagrinėjamu atveju, buvo įvertinta, kaip šis reguliavimas veikia, ar jis yra aiškus ir skaidrus, ar suderinamas su kitais aktais. Antruoju - socialiniu aspektu – įmonės lokaliųjų aktų reguliavimas buvo vertinamas kaip darbuotojų skatinimų ir draudimų priemonių kompleksas, visuotinai priimtini elgesio standartai, įgyvendinto teisinio reguliavimo pasekmės. Nurodytais aspektais įvertinus direktoriaus priimtus lokaliuosius įmonės aktus, darytina pagrįsta išvada, kad įmonės (VOS) pertvarkymo proceso eiga vyko skaidriai, sklandžiai ir teisėtai, įmonės (VOS) pertvarkymo procesas buvo įgyvendintas tinkamai, veiksmingai ir efektyviai, griežtai laikantis įstatymų ir kitų teisės reikalavimų, analizuojamu laikotarpiu nebuvo nustatyta korupcijos pasireiškimo šioje srityje.

5. Stebima išaugusi darbuotojų motyvacija bei atsakomybė.

6. Konstatuota, kad įmonėje ypatingas dėmesys yra skiriamas darbuotojų pavaldumui, įgaliojimams, jų teisėms, funkcijoms, atsakomybei, bei kontrolei.

7. Korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų įmonėje taip pat nustatyta nebuvo.

8. Nenustatyta ir kitų tapataus pobūdžio, nors ir mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejų;

9. Kadangi UAB „Trakų vandenys“ yra licencijuota įmonė teikianti viešąsias geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugas, jai yra ypač aktualu efektyvus ir kokybiškas vartotojų poreikių tenkinimas bei visuomenės požiūris į vandens tiekėją, todėl logiška, jog iš korupcijos atsiradusi žala, tiesiogiai įtakotų vandens tiekėją ir turėtų lemiamą neigiamą įtaką tiek įmonės reputacijai, tiek viešojo intereso tinkamam užtikrinimui, todėl įmonė ypatingą dėmesį skiria antikorupciniam švietimui, organizuojami darbuotojų susirinkimai korupcijos prevencijos klausimais.

IV. STRATEGINĖS KRYPTYS, KONTROLĖS IR PREVENCINĖS PRIEMONĖS

4.1 STRATEGINĖS KRYPTYS

1. Nuosekliai įgyvendinant korupcijos prevenciją įmonėje siekti, kad visi įmonės darbuotojai laikytųsi įmonėje nustatytos korupcijos prevencijos veiksmų sekos, kurioje išskirti 5 pagrindiniai tarpusavyje susijusius ir vienas kitą įtakojančius elementai:

planavimas ↔ organizavimas ↔ valdymas (vadovavimas) ↔ kontrolė ↔ tobulinimas

Visais šiais tarpusavyje koreliuojančiais elementais bendrovė ketina ir toliau vadovautis tam, kad tęstinis korupcijos prevencijos procesas būtų įgyvendintas nuosekliai.

2. Laikytis įmonės 2021-2024 m. Strateginiame veiklos plane užsibrėžto strateginio tikslo - užtikrinti bendrovės efektyvų ir skaidrų valdymą.

3. Tęsti vidinės įmonės komunikacijos mechanizmo įgyvendinimo procesą jame dalyvaujant visiems įmonės darbuotojams dalijantis turimomis žiniomis apie korupcijos apraiškas tarp visų įmonės darbuotojų, siekiant bendro tikslo gerinti korupcijos prevenciją

4. Siekti, kad visi be išimties įmonės darbuotojai reikštų savo nuomonę, pasiūlymus ar pastabas dėl korupcijos prevencijos įgyvendinimo tobulinimo.

4.2 KONTROLĖS IR PREVENCINĖS PRIEMONĖS

1. Nustačius korupcijos prielaidas – nedelsiant imtis priemonių joms pašalinti.

2. Pasitelkus stebėjimo metodą analizuoti ir vertinti visų įmonės darbuotojų veiklos laisvę apibūdinantį teisinio reguliavimo režimą prevencijos ir kontrolės aspektu.

3. Užtikrinti korupcijos prevencijos priemonių taikymą ir tinkamą bendrovės korupcijos prevencijos programos įgyvendinimą ir kontrolę.

4. Viešinti nustatytus korupcijos atvejus, jei tokių būtų ir, tokiu būdu, didinti visuomenės nekanumą korupcijai.

5. Identifikuoti įmonės problemines veiklos sritis, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė tuo tikslu, kad savalaikiai būtų imtasi priemonių sumažinti didelę korupcijos pasireiškimo tikimybę.

V. REKOMENDACIJOS

1. Teisiniam įmonės direktoriaus priimtų įsakymų ir kitų lokalinių aktų reguliavimo ir jų veiksmingumo kokybės užtikrinimui, siekiant užkirsti kelią korupcijos prielaidoms ir jos pasireiškimo tikimybei turi būti atliekamas sisteminis lokalinių aktų stebėjimas ir vertinimas, kuris buvo ir yra svarbus mažiausiai dviem aspektais. Visų pirma, reikia kontroliuoti ar priimti ir su įmonės (VOS) pertvarkymo procesu susiję tikslai įgyvendinami tiksliai ir nuosekliai, ar nėra nuokrypio nuo priimtų dokumentų turinio. Antra, tikslinga stebėti koks yra tiesioginis ryšys tarp įgyvendinto įmonės (VOS) pertvarkymo ir su juo susijusių direktoriaus priimtų lokalinių įmonės aktų veikimo ir jų reguliuojamų santykių stabilumo, tai yra sekti koks realaus lokalinių aktų poveikis yra įmonės veiklai.

2. Korupcijos prevencijos vykdyme vadovautis ne tik LR, bet ir ES valstybių bei pasauline praktika ir rekomendacijomis, susijusiomis su korupcijos apraiškų atpažinimu ir rizika, korupcijos kontrole ir jos identifikavimu, bet ir aktyviai tęsti įmonėje vykdomus veiksmus korupcijos rizikai valdyti bei jos prevencijai užtikrinti.

Korupcijos prevencijos komisijos narys
pavaduojantis komisijos pirmininką

Artūras Koroliovas